

ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ФІЛОСОФІЇ ЖАН ЖАКА РУССО

Гордєєва І.В., Національний університет біоресурсів і природокористування України

Важливий крок у зміні суспільно-політичних поглядів на жіноче питання відіграли праці відомого просвітника Ж.-Ж. Руссо [Власова О.П. Проблема гендерної рівності у західноєвропейській філософії (історико-філософський аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : 09. 00. 05 / Ольга Петрівна Власова; М-во освіти і науки України, Дніпропетровський нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 8].

Утверджуючи права кожної людини, її свободу і рівність перед законом, Ж.-Ж. Руссо проголосив принцип рівноправності чоловіка і жінки: «У всьому, що не стосується статі, жінка рівна з чоловіком» [Руссо Ж.-Ж. Об общественном договоре, или принципы политического права / Руссо Ж.-Ж. // Антология мировой философии. – М., 1970. – Т. 2. – С. 514]. Однак він вважав, що жінка повинна передовсім «віддаватися господарству і піклуватися про свою сім'ю», піклуватися про чоловіка і дітей і «робити їм життя легким і відрадним» [Руссо Ж.-Ж. Эмилъ // Руссо Ж.-Ж. Избранные произведения. – М., 1961. – С.546, 555, 558]. Таким чином, як прибічник ідеї всебічного розвитку жінки, Ж.-Ж. Руссо все ж заперечував повну рівноправність обох статей в усіх сферах суспільного життя.

Праця Ж.-Ж. Руссо «Еміль, або Про виховання» постала історично першою і мала неймовірний успіх щодо «нової жіночності» і, тим самим, нового міркування про взаємини статей [Волкова Т. А. Половой диморфизм и толерантность в романе Ж.-Ж. Руссо «Эмилъ, или О воспитании» / Т. А. Волкова, А. С. Чижикова // Культура толерантности в контексте глобализации: методология исследования, реальность и перспективы: материалы междунар. науч.-практич. конференции 13-14 мая 2015 г., Кемерово, Россия / Кемеровский государственный ун-т культуры и искусств. – Кемерово, 2015. – С.122132. – Библиогр.: 12 назв. – С. 2].

Філософ бачить небезпечне підґрунтя у соціальній рівності жінок та чоловіків, оскільки він дещо остерігається жіночої влади. Проте жінки можуть сприяти розвитку ідеального суспільства, що є ознакою правового суспільства. Основою патріотизму є міцна родина і дружня сім'я, а це передбачає виховання хорошого громадянина, що є заслугою жінок-матерів [Власова О. П. Проблема

гендерної рівності у західноєвропейській філософії (історико-філософський аналіз) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філос. наук : 09. 00. 05 / Ольга Петрівна Власова; М-во освіти і науки України, Дніпропетровський нац. ун-т ім. О. Гончара. – Дніпропетровськ, 2008. – С. 8]. Отже, Ж.-Ж. Руссо вказує на те, що жінки роблять значний внесок у формування справжнього громадянина.

Автор розуміє жінку як «інше», як «інакшість» по відношенню до чоловіка, вважає її своєрідною «таємницею», але від цього не гірше і не краще, не нижче і не вище. Це «інше» здатне доповнити чоловіка [Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. – М. : Педагогика, 1981. – С. 292].

Коли він стверджує, що доля жінки – слідувати за чоловіком, відставати на крок позаду нього, філософ наділяє жінку дивним мистецтвом змушувати чоловіка робити все те, чого вона не може зробити, але що необхідно йому або приємно. Для цього потрібно, щоб вона ґрунтовно вивчила розум чоловіка [Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. – М. : Педагогика, 1981. – С. 126]. Але разом із тим жінка повинна бути лагідною і коритися чоловікові, бо сварливість і завзятість жінки лише призводять до поганих вчинків чоловіків.

Мислитель в якісних характеристиках статей продовжує традиційну семантичну лінію сприйняття фемінності/маскулінності як природного/соціального. Жінка повинна бути такою, якою її створила природа, вона має подобатись чоловіку, а чоловік повинен тримати «марку» і догоджати оточуючим [Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. – М. : Педагогика, 1981. – С. 134].

Порівнюючи інтелектуальні здібності чоловіків та жінок, Ж.-Ж. Руссо визнає за першими відкриття і встановлення умоглядних істин, принципів і аксіом науки, за другими – застосування цих принципів на практиці. Узагальнення ідей жінкам не під силу [Волкова Т. А. Половой диморфизм и толерантность в романе Ж.-Ж. Руссо «Эмиль, или О воспитании» / Т. А. Волкова, А. С. Чижикова // Культура толерантности в контексте глобализации: методология исследования, реальность и перспективы: материалы междунар. науч.-практич. конференции 13-14 мая 2015 г., Кемерово, Россия / Кемеровский государственный ун-т культуры и искусств. – Кемерово, 2015. – С.122-132. – Библиогр.: 12 назв. – С. 3].

Чоловік і жінка не є і не повинні бути однаково організованими ні за характером, ні за темпераментом. Тому вони не повинні отримувати і однакового виховання. Дотримуючись спрямування природи, вони повинні «діяти згідно, але вони не повинні робити одне і те ж; мета дії – загальна, але самі дії різні, а, отже, різні і смаки, що дають їм напрямок» [Руссо Ж.-Ж. Педагогические сочинения: В 2-х т. – М. : Педагогика, 1981. – С. 284].

У своїх головних висновках Ж.-Ж. Руссо залишається традиціоналістом: соціальне домінування чоловіків об'єктивно необхідно. Це наслідок природних і розумних причин, і є важливим елементом соціального порядку [Волкова Т. А. Половой диморфизм и толерантность в романе Ж.-Ж. Руссо «Эмиль, или О воспитании» / Т. А. Волкова, А. С. Чижикова // Культура толерантности в контексте глобализации: методология исследования, реальность и перспективы: материалы междунар. науч.-практич. конференции 13-14 мая 2015 г., Кемерово, Россия / Кемеровский государственный ун-т культуры и искусств. – Кемерово, 2015. – С.122-132. – Библиогр.: 12 назв. – С.5]. Саме тому погляди Ж.-Ж. Руссо піддавалися різкій критиці ідеологів фемінізму.